

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ” – Свищов
Факултет „Стопанска отчетност”
Катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност”

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА НАУЧНОТО ЖУРИ

определено със Заповед № 94/21.02.2022 г.
на Ректора на СА „Д. А. Ценов” – Свищов

СТАНОВИЩЕ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на
стопанската дейност (контрол и анализ)”

Изготвил становището: проф. д-р Георги Стефанов Иванов, СА „Д. А. Ценов” – Свищов, катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност”, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (контрол)”

Автор на дисертационния труд: Венцислав Георгиев Халаджов – докторант, задочна форма на обучение, към катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност”, при СА „Д. А. Ценов” – Свищов

Тема на дисертационния труд: „Актуални аспекти на митническото разузнаване и разследване в системата на митническия контрол”

Научен ръководител: доц. д-р Росица Колева

Основания за разработване на рецензията е Заповед № 94/21.02.2022 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов” – Свищов. Тя е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагането му в СА „Д. А. Ценов” – Свищов и приетата структура на рецензиите за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в СА „Д. А. Ценов” – Свищов.

I. Обща оценка на представените по конкурса материали

1. **Дисертационният труд** на тема „Актуални аспекти на митническото разузнаване и разследване в системата на митническия контрол“ е в **достатъчен обем** за научно изследване. Общият обем е 178 стандартни страници, а съобразно странирането в разработката – 202 стр. В структурно отношение дисертационният труд съдържа: заглавна страница; съдържание; използвани съкращения и абривиатури; увод; изложение, оформено в три глави; заключение; декларация за оригиналност, библиография и приложения. Приложеният списък с използвана литература, 99 източника, на български и английски и 42 нормативни документи и регламенти на ЕС, което е в достатъчна степен и показва сериозно проучване на автора по проблематиката.

Дисертационният труд е **структуриран в съответствие с изискванията**, като е балансиран в структурно отношение. Докторантът използва правилно методическия инструментариум за научен анализ и изследване на практиката по разглежданите въпроси, което му позволява да обоснове взаимовръзките и зависимостите в сферата на изследваната проблематика. Приложеният от него инструментариум му дава възможност за последващо апробиране на резултатите от изследването, с което да се въздейства върху практическата реализация за подобряване на организационното и функционално структуриране на митническото разузнаване и разследване в системата на митническия контрол в страната.

Дисертационният труд е проверен за наличие на плагиатство чрез специализиран софтуер – StrikePlagiarism. В процентно съотношение разкритите съвпадения са ниски и основно в бази данни на правни и нормативни документи.

Това дава основания да оценя **дисертационния труд като отговарящ на всички формални изисквания за такава разработка.**

2. **Авторефератът** на същата тема е в обем на 56 стандартни страници, а съобразно странирането – 66 страници. Той възпроизвежда структурата, съдържанието и изследователските резултати на дисертационния труд. В него е приложена **справка за основните приноси**, съдържащи се в дисертационния труд, **справка за публикациите** на докторанта и **декларация за оригиналност и достоверност.**

3. Публикации, свързани с дисертационния труд са 3 научни статии, публикувани в специализирани издания. Представените публикации приемам, че са *лично дело на докторанта*.

Не съм установил данни за плагиатство на автора в представените по конкурса материали и считам, че те *удовлетворяват целите на оценяването на кандидата и позволяват формиране на обективно заключително становище по конкурса*.

II. Качествена оценка на дисертационен труд

Обемът и структурата на представения дисертационен труд осигуряват авторът изчерпателно и с висока степен на завършеност да дискутира въпросите, обособени от темата. В изложението авторът е разгледал в дълбочина основните проблеми, които съществуват при организацията и функционирането на митническото разузнаване и разследване в системата на митническия контрол у нас, както е обосновал и възможностите за тяхното усъвършенстване.

Обоснована е и актуалността на темата, свързана с митническото разузнаване и разследване, което играе важна роля не само за българската митническа администрация, но и за цялата митническа система на Европейския съюз, посредством осъществяваното общностно управление на риска в системата на митническия контрол.

Защитаваната теза на изследването е в съответствие със заглавието и е коректно формулирана, което дава възможност за нейното доказване. *Поставената цел и изведените на тази основа задачи* са коректно формулирани и приемам за постигнати в цялостните резултати от изследването.

Съществува *логическа обоснованост на основните заключения на автора* със съдържанието по отделните части на дисертационния труд, както и обвързване на съдържанието на фигурите, таблиците и схемите с изложението. Това му е дало възможност да постигне коректна обосновка на изведените от него изводи и заключения, както и да предложи конкретни решения за подобряване на организационното и функционално структуриране на митническото разузнаване и разследване.

Това ми дава основание да оценя дисертационни труд *като завършено изследване, което притежава качества на научна разработка по посочената тематика*.

III. Оценка на получените научни резултати

Становището ми е, че формулираната от докторанта тема, свързана с актуалните аспекти на митническото разузнаване и разследване в системата на митническия контрол е *дисертабилна* и *защитима*. Още повече това е проблем, който е *актуален* и от който в голяма степен зависи ефективността от работата на митническата администрация.

В научната разработка се открояват на *три основни акцента* в хода на изследването на автора:

- *Първо* – на основата на научен анализ и синтез на вижданията на български и чуждестранни автори, както и на правно-нормативната рамка, регламентираща митническата дейност, е обосновано разбиране за същността и съдържателните характеристики на митническото разузнаване и разследване, като се изхожда от разбирането за неговата ключова роля и значение за правилното прилагане на функциите и за постигане целите на митническия контрол;
- *Второ* – чрез анализ на чужди авторови виждания, правно-нормативна рамка и резултати от проведено анкетно проучване в системата на митническата администрация, са конкретизирани целите, задачите и ролята на митническото разузнаване и разследване в съвременните условия, като на тази основа е разгледан в дълбочина и неговия функционално-организационен модел;
- *Трето* – на основата на критичен анализ на функционално-организационния модел и на състоянието на човешкия фактор в системата на МРР, както и на база анализ на резултати от проведено анкетно проучване в системата на митническата администрация, са изведени някои от основните проблеми при неговото функциониране и организация, като в резултат на това са обосновани и области за подобрене.

По тази причина *тезата* на дисертационния труд, че *оптимизирането на модела на митническото разузнаване и разследване в системата на митническия контрол ще повиши неговата адекватност, функционална ефективност и ефикасност по отношение на новите реалности в работата на българската митническа администрация в контекста на митническите политики на Европейския съюз може да се приеме за доказана*, което е видно и от направените

научни изследвания и формираните на тази основа изводи и предложения на автора.

Това ми дава основание да квалифицирам постигнатите резултати, като резултати с *научно-приложен им практико-приложен характер*.

IV. Научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд

Приемам, посочените в справката към автореферата, приноси с *научно-приложен характер*, които могат да представляват интерес за експертите, занимаващи се с управление на системата на митническото разузнаване и разследване в митническия контрол и са следните:

1. На основата на научен анализ и синтез на вижданията на наши и чужди автори, както и на правно-нормативната рамка, регламентираща митническата дейност, е представен цялостно разбиране за същността и съдържателните характеристики на митническото разузнаване и разследване. Посочените характеристики в последствие при изследването са използвани, с цел аргументиране на неговата ключова роля и значение за правилното прилагане на функциите и за постигане целите на митническия контрол, като цяло.
2. Чрез научен и приложен анализ и синтез са конкретизирани целите, задачите и ролята на митническото разузнаване и разследване в съвременните условия, като на тази основа, в теоретичен аспект, е обоснован и функционален модел на митническото разузнаване и разследване. От практическа гледна точка това би дало конкретни възможности да се добие разбиране за цялостната логика на неговото функциониране, като практически осъществима дейност в системата на митническия контрол.
3. На основата на практико-приложен анализ на правно-нормативна рамка и резултати от анкетно проучване в системата на митническата администрация, са изведени ключовите аспекти, както и предимствата и недостатъците в моделите за организационно структуриране на митническото разузнаване и разследване (централизиран и децентрализиран), чрез които то се развивало през периода от приемане на страната ни в Европейския съюз през 2007 г. до настоящия момент.

Приемам, също така и посочените в справката към автореферата, приноси с *практико-приложен характер*, които биха представлявали интерес за управлението в Агенция „Митници“, на най-високо ниво, при предприемане на действия за подобряване на модела на МРР, а именно:

1. В резултат на научно-приложен анализ и синтез и използване на международен опит при изграждане на системи за вътрешен контрол в организациите (рамката „COSO“), е предложен конкретен функционален модел на МРР, структуриран по отделни елементи, които да обхващат цялостно дейностите по практическото му осъществяване. При възприемане на подобна функционална логика на МРР, моделът може да послужи за по-пълно разбиране на връзките и зависимостите между отделните дейности по разузнаване и разследване, като на тази основа могат да бъдат предприемани мерки за непрекъснато подобряване на тяхната функционална ефективност.
2. В резултат на сравнителен анализ и данни от проведено анкетно проучване сред служителите от митническата администрация, занимаващи се с дейности по митническо разузнаване и разследване, са изведени основните предимства и недостатъци на действащите организационни модели на МРР, от приемане на страната ни в Европейския съюз през 2007 г. до настоящия момент. На тази основа е предложен междинен (хибриден) организационен модел, който да съчетае предимствата на действащите до момента два (централизиран и децентрализиран) модела и да компенсира техните недостатъци.

Казаното до тук, ми дава основание да оценя дисертационния труд *като завършено изследване, с качества на научна разработка по посочената тематика и постигнати конкретни резултати с научен и научно-приложен характер*. Считам, също така, че представените приноси са пряк резултат от доказването на авторската теза и направените изследвания в резултат на поставените цел и задачи в разработката.

V. Критични бележки, въпроси и препоръки

Като член на катедрата, в която докторантът се е обучавал, съм участвал във всички обсъждания както на обособени части, така и на дисертационния труд като цяло, както и на посочените по конкурса публикации. В хода на обсъжданията всички мои критични бележки, слабости и препоръки докторантът е отразил в дисертационния труд и представените публикации. По тази причина в рецензията не коментирам такива!

VI. Заключение

Направената количествена и качествена оценка на дисертационния труд на тема „Актуални аспекти на митническото разузнаване и разследване в системата

на митническия контрол“ ми дава основание да изразя *положително становище* и да *предлож*а на членовете на научното жури да подкрепят решение за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на Венцислав Халаджов, в професионално направление 3.8 „Икономика“, по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (контрол и анализ)“.

гр. Свищов,
31.03.2022 г.

Изготвил становището:.....

(проф. д-р Георги Иванов)